

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 16 юли 2026 г.
(OR. en)

12030/26

JAI 1016
MIGR 207
ASIM 43
RELEX 1039
FRONT 138
FIN 1091
COHAFA 68
ECOFIN 1024
CADREFIN 341

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	16 юли 2026 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2026) 371 final
Относно:	СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА Десети годишен доклад относно Механизма за бежанците в Турция

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 371 final.

Приложение: COM(2026) 371 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 16.7.2026 г.
COM(2026) 371 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И
СЪВЕТА**

Десети годишен доклад относно Механизма за бежанците в Турция

Съдържание

1. Въведение	1
1.1. Турция и кризата с бежанците.....	1
1.2. Отговор на ЕС на кризата и създаване на Механизма.....	2
2. Функциониране на Механизма	3
3. Финансов капацитет, продължителност и естество на финансирането.....	4
4. Изпълнение на Механизма.....	6
5. Мониторинг, оценка и одит	17
6. Комуникация и видимост.....	18
7. Заключение и следващи стъпки.....	19

1. Въведение

Съгласно член 8, параграф 1 от Решение С(2015) 9500 на Комисията¹ („решението“) Комисията трябва редовно да информира Европейския парламент и Съвета относно прилагането на Механизма за бежанците в Турция („Механизма“). Съгласно член 8, параграф 2 от решението Комисията трябва да докладва ежегодно на Европейския парламент и на Съвета за прилагането на Механизма. Първият годишен доклад относно Механизма беше публикуван през март 2017 г.² Всички годишни доклади може да бъдат намерени на уебсайта на Механизма за бежанците. Настоящият десети годишен доклад се основава на данни до януари 2026 г. включително.

1.1. Турция и кризата с бежанците

Заради географското си положение Турция е важна държава за прием и транзит на бежанци и мигранти. По данни на турското правителство към януари 2026 г. страната е приютила 2 339 543 сирийци, ползващи се с временна закрила, и над 300 000 регистрирани мигранти, главно от Афганистан, Ирак, Иран и Сомалия^{3,4}. Това е оказало значително въздействие върху приемните общности. Продължителното присъствие на сирийски бежанци и продължаващите случаи на нередовно пристигащи от Афганистан в Турция представляват все по-голямо предизвикателство за социалното сближаване между бежанците, мигрантите и приемните общности. По данни, предоставени от турските органи, след падането на режима на Асад през декември 2024 г. повече от 600 000 сирийци са се завърнали в Сирия. ВКБООН наблюдаваше доброволните връщания от Турция на над 453 000 сирийци от 8 декември 2024 г. насам (към 30 януари 2026 г.). С това общият брой на доброволните връщания в Сирия от 2016 г. насам достигна около 1,3 милиона през февруари 2026 г. ВКБООН присъства на граничните контролно-пропускателни пунктове и наблюдава доброволните връщания посредством индивидуални интервюта. Турските органи подчертават, че връщането следва да бъде доброволно, безопасно, достойно и организирано.

По маршрута през Източното Средиземноморие броят на регистрираните неразрешени пресичания на границата продължи да намалява като цяло, което показва, че сътрудничеството може да доведе до резултати, но рисковете не са изчезнали. По маршрута през Източното Средиземноморие най-често срещаните националности през 2025 г. са афганистанци (27 %), суданци (18 %), египтяни (16 %), бангладешци (7 %) и

¹ Решение С(2015) 9500 на Комисията от 24 ноември 2015 г. относно координацията на действията на Съюза и на държавите членки посредством механизъм за координация — Механизма за Турция в полза на бежанците.

² https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/9dc8736f-c734-48be-8678-aca919a6a1bf_bg.

³ <https://en.goc.gov.tr/irregular-migration>.

⁴ Специфична особеност на турската система за убежище е свързана с факта, че страната е подписала Протокола за статута на бежанците от 1967 г. към Женевската конвенция от 1951 г. с резерви. Съответно огромната част от бежанците в Република Турция не могат да кандидатстват за пълноправен статут на бежанец, а само за т. нар. „условен статут на бежанец“, с който, ако бъде предоставен, се ограничава престоят в страната до момента, в който лицето, признато за бежанец, бъде „презаселено в трета държава“.

сирийци (6 %). Броят на незаконните преминаващите границата сирийски граждани е намалял рязко (-88 %). Основните отправни точки по маршрута са Турция (62 %) и Либия (38 %). По външните морски граници рисковете и загубата на човешки живот остават сериозни, като организирани престъпни мрежи често експлоатират уязвими лица, като улесняват неразрешените пресичания на границата с претъпкани и неотговарящи на стандартите плавателни съдове.

Турция продължава да полага много значителни усилия за приемането и посрещането на нуждите на бежанците и мигрантите и потвърди своя ангажимент за изпълнение на изявлението на ЕС и Турция от 18 март 2016 г.⁵ („изявлението“). През 2025 г. изявлението продължава да дава конкретни резултати.

В рамките на схемата за презаселване „1:1“, посочена в изявлението, над 44 046 души са били презаселени от Турция в ЕС между април 2016 г. и декември 2025 г. Държавите — членки на ЕС, преустановиха презаселването от Турция след смяната на режима в Сирия през декември 2024 г. Общият брой на лицата, върнати от гръцките острови в Турция по схемата „1:1“ от 2016 г. насам, е 2253 души. Тъй като турските органи не са отменили решението си от март 2020 г. за преустановяване на операциите по връщане в рамките на изявлението вследствие на пандемията от COVID-19, оттогава насам не са извършвани операции по връщане въпреки многократните искания от Комисията и гръцките органи.

През октомври 2020 г. Европейският съвет постигна съгласие за стартирането на положителна програма между ЕС и Турция. Определени бяха четири приоритетни области: i) подобряване на функционирането на митническия съюз и възобновяване на дискусиите относно неговото модернизиране; ii) миграция и подпомагане на бежанците; iii) диалози на високо равнище; и iv) контакти между хората и мобилност. През юни 2021 г. Европейският съвет потвърди отново готовността на ЕС да работи с Турция по поетапен, пропорционален и обратим начин, за да се засили сътрудничеството в редица области от общ интерес, при положение че бъдат изпълнени условията, определени през март 2021 г. и в предишни заключения на Европейския съвет. Съвместното съобщение от 29 ноември 2023 г. бе в отговор на призива на Европейския съвет към върховния представител и Комисията от 29 и 30 юни 2023 г. да представят доклад за актуалното състояние на отношенията между ЕС и Турция. В него бяха представени няколко предложения за активизиране на отношенията, включително относно управлението на миграцията и финансовата подкрепа за бежанците и приемните общности. Проведе се два диалога на високо равнище между ЕС и Турция по въпросите на миграцията и сигурността — през ноември 2023 г. в Брюксел и през юли 2025 г. в Истанбул.

1.2. Отговор на ЕС на кризата и създаване на Механизма

От 2011 г. насам Европейският съюз е подкрепил Турция при приемането на над 3 милиона бежанци, главно от Сирия. В отговор на призива от страна на държавите — членки на ЕС, за значително допълнително финансиране за подпомагане на бежанците в

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.

Турция Комисията създаде Механизъм за бежанците в Турция с Решение на Комисията от 24 ноември 2015 г., изменено на 10 февруари 2016 г. и на 14 март и 24 юли 2018 г. С помощта на Механизма се координира мобилизирането на ресурси, предоставени както от бюджета на ЕС, така и чрез допълнителни вноски на държавите членки, включени в бюджета на ЕС като външни целеви приходи⁶. Държавите членки поеха политически ангажимент да предоставят национални вноски като част от Общото споразумение между държавите — членки на ЕС, и Европейската комисия, прието на 3 февруари 2016 г. и актуализирано при одобряването на втория транш на Механизма⁷. С Общото споразумение бе създадена и рамка с условия.

На 18 март 2016 г. държавните и правителствените ръководители на ЕС и Турция потвърдиха отново своя ангажимент за изпълнението на съвместния си план за действие и се договориха за допълнителни мерки, насочени към задълбочаване на отношенията между ЕС и Турция и справяне с миграционната криза⁸. Турция и ЕС признаха, че са нужни допълнителни, бързи и решителни усилия. По-специално в Изявлението на ЕС и Турция, подписано на 18 март 2016 г., се призовава за слагане на край на незаконната миграция от Турция към ЕС чрез разбиване на бизнес модела на контрабандистите и предлагане на алтернатива на мигрантите, за да не излагат на опасност живота си, както и за ускоряване на изпълнението на Механизма.

За първия транш на Механизма (2016-2017 г.) бяха разпределени общо 3 милиарда евро⁹, а за втория транш (2018-2019 г.) бяха предоставени допълнителни 3 милиарда евро, с което общият размер на Механизма достигна 6 милиарда евро, финансирани поравно от бюджета на ЕС и от вноски на двустранна основа от държавите членки. Към 31 декември 2020 г. Комисията беше сключила договори за пълния размер на отпуснатите оперативни средства по Механизма, като до края на 2025 г. бяха изплатени почти 5,9 милиарда евро.

2. Функциониране на Механизма

Механизмът има координираща функция и дава възможност за бързо, ефективно и ефикасно мобилизиране на помощта от ЕС за бежанците в Турция, като същевременно

⁶ Външни приходи по смисъла на член 21, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (ОВ L 298, 26.10.2012 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/966/oj>) за вноски през 2016 г. и до 1 август 2018 г. и по член 21, параграф 2, буква а), подточка ii) от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf>.

⁸ <http://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.

⁹ Сумата от 3 милиарда евро бе предоставена в допълнение към сумата от 345 милиона евро, която Комисията вече беше предоставила на Турция в отговор на кризата със сирийските бежанци преди задействането на Механизма, и допълни двустранната помощ от държавите членки.

осигурява добро финансово управление. С Механизма се гарантира оптимално мобилизиране на съществуващите инструменти на ЕС за финансиране под формата на хуманитарна помощ и/или помощ за развитие, за да се посрещнат нуждите на бежанците и приемните общности по всеобхватен и координиран начин¹⁰.

Ръководният комитет на Механизма предоставя стратегически насоки за приоритетите, вида на действията, които да бъдат подкрепени, сумите, които да бъдат разпределени, инструментите за финансиране, които да бъдат мобилизирани, както и насоки относно условията, свързани с изпълнението на ангажиментите на Турция по Съвместния план за действие между ЕС и Турция от 29 ноември 2015 г. („Съвместния план за действие“)¹¹.

Устойчивостта на проектите по линия на Механизма и отговорността, споделяна от турските органи, продължават да бъдат важни. Значението на устойчивостта и въздействието беше подчертано както в препоръките от втория специален доклад на Европейската сметна палата от април 2024 г., така и в препоръките от независимата окончателна оценка на Механизма от ноември 2025 г. Бяха идентифицирани приоритетни области за помощ на основата на цялостната и независима оценка на нуждите, която беше актуализирана през 2018 г.

Чрез Механизма се координира финансиране от следните инструменти за външно финансиране¹²: i) хуманитарна помощ; ii) Европейския инструмент за съседство; iii) Инструмента за сътрудничество за развитие (ИСР); iv) Инструмента за предприеждинителна помощ (ИПП); и v) Инструмента, допринасящ за стабилността и мира. Мерките, финансирани от бюджета на ЕС, се изпълняват съгласно финансовите правила и разпоредби, приложими както за прякото, така и за непрякото управление. Изпълнението на помощта зависи от стриктното спазване от страна на Турция на ангажиментите, поети в рамките на съвместния план за действие и на изявлението.

3. Финансов капацитет, продължителност и естество на финансирането

Общият бюджет, координиран от Механизма, е 6 милиарда евро, мобилизирани на два транша. В рамките на втория транш продължава изпълнението на 11 проекта след удължаването им поради COVID-19, земетресенията през февруари 2023 г. и трайно високата инфлация в Турция. Окончателното плащане по шест проекта все още не е приключило, а дейностите по пет интервенции се очаква да приключат.

¹⁰ Решение С(2015) 9500 на Комисията от 24.11.2015 г., член 2 „Цели на Механизма“.

¹¹ Вж. член 5, параграф 1 от Решение С(2015) 9500 на Комисията, изменено с Решение С(2016) 855 на Комисията.

¹² Вноските по линия на Европейския инструмент за съседство и Инструмента за сътрудничество за развитие (ИСР) бяха съответно прехвърлени и изпълнени в рамките на Инструмента за предприеждинителна помощ и Доверителния фонд на ЕС. Като цяло всички вноски по Механизма към Регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия (от ИПП и в по-малка степен от ИСР) бяха изпълнени под формата на нехуманитарна помощ.

Първият транш възлизаше на 3 милиарда евро, от които 1 милиард евро бяха мобилизирани от бюджета на ЕС, а 2 милиарда евро бяха предоставени под формата на двустранни вноски от държавите членки. Вторият транш също възлизаше на 3 милиарда евро, от които 2 милиарда евро бяха осигурени от бюджета на ЕС, а 1 милиард евро — от държавите членки¹³.

Що се отнася до средствата от бюджета на ЕС, от сумата 1 милиард евро от бюджета на ЕС за периода 2016—2017 г. през 2016 г. бяха мобилизирани 250 милиона евро, а през 2017 г. — 750 милиона евро. От сумата 2 милиарда евро от бюджета на ЕС за периода 2018—2019 г. през 2018 г. бяха мобилизирани 550 милиона евро, а остатъкът беше мобилизиран през 2019 г.

За първия транш държавите членки предоставиха за Механизма 677 милиона евро през 2016 г., 847 милиона евро през 2017 г., 396 милиона евро през 2018 г. и 80 милиона евро през 2019 г. За втория транш държавите членки предоставиха 68 милиона евро през 2018 г., 202 милиона евро през 2019 г., 265 милиона евро през 2020 г., 166 милиона евро през 2021 г. и 165 милиона евро през 2022 г., като последните плащания възлизаха на 134 милиона евро през 2023 г. Вноските на държавите членки бяха направени пряко в бюджета на ЕС под формата на външни целеви приходи и бяха включени в бюджетните редове на ИПП и за хуманитарна помощ.

Продължаваше да е налице задоволително съответствие между темпа на плащанията на вноските на държавите членки към Механизма и дела на плащанията, финансирани чрез тези вноски, по линия на Механизма.

Допълнителна помощ от ЕС за бежанците в Турция, предоставена извън Механизма

През 2020 г. бяха предоставени допълнително 535 милиона евро в подкрепа на хуманитарните действия в Турция извън рамките на Механизма, като бяха сключени договори за цялата сума и средствата бяха изплатени.

В резултат на заключенията на Европейския съвет от юни 2021 г. Комисията мобилизира допълнителни 3 милиарда евро за бежанците и приемните общности в Турция за периода 2021—2023 г., за да се гарантира непрекъснатост на подкрепата в приоритетните области на хуманитарната помощ, основните нужди, образованието, здравеопазването, управлението на миграцията и граничния контрол. Значителна част от посоченото финансиране беше мобилизирана в отговор на земетресенията през 2023 г., като общо 355,6 милиона евро бяха насочени за социално-икономическа подкрепа и инфраструктура.

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/>.

През февруари 2024 г. Европейският съвет реши да отпусне допълнително 2 милиарда евро за периода 2024—2027 г. за поддържане на ефективно сътрудничество в областта на миграцията с държавите извън ЕС, включително за подкрепа на сирийските бежанци в Турция, като част от споразумение относно преразглеждането на многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021—2027 г.

По време на Конференцията за Сирия през май 2024 г. Комисията обеща 1 милиард евро подкрепа за бежанците и приемните общности в Турция. Тази сума включва 520 милиона евро от редовния бюджет за 2024 г., с които да се гарантира, че продължава помощта за бежанците, и 480 милиона евро, предварително отпуснати от предоставените 2 милиарда евро, посочени по-горе, като за периода 2025—2027 г. остават около 1,5 милиарда евро. Пакетът в размер на 1 милиард евро включва пет мерки, насочени към: i) образование (80 милиона евро); ii) основни нужди, здравно обслужване, общински услуги и социално сближаване (421 милиона евро); iii) управление на миграцията и граничен контрол (398 милиона евро); iv) провизиране за подновяване на ангажимента на Европейската инвестиционна банка за евентуални инвестиционни заеми, свързани с бежанците (75 милиона евро); и v) хуманитарна помощ (26 милиона евро).

Въз основа на този ангажимент Комисията планира всеобхватен пакет от мерки в рамките на оставащия бюджет за периода 2025—2027 г. До края на 2025 г. бяха предоставени общо 1311 милиарда евро и бяха приети съответните решения за финансиране. От тази сума бяха поети задължения в размер на 1151 милиарда евро в рамките на многогодишния пакет за подкрепа за периода 2025—2027 г. и покриват основни нужди, включително основни нужди, здравеопазване и образование (839 милиона евро); подкрепа за доброволното връщане (150 милиона евро); и v) управление на границите (161 милиона евро). Освен това 160 милиона евро бяха предоставени отделно за продължаването на интегрираната подкрепа за образованието по програмата за насърчаване на интеграцията на сирийските деца в турската образователна система (PIKTES) и 40 милиона евро за хуманитарна помощ. Остатъкът от 195 милиона евро от бюджета за 2027 г. остава да бъде предоставен през 2026 г.

Общото финансиране от Съюза, предоставено за подпомагане на бежанците и приемната общност в Турция от 2011 г. насам, възлиза на 12,4 милиарда евро. Това включва 345 милиона евро помощ за бежанци, мобилизирана между 2011 г. и 2016 г., 6-те милиарда евро по Механизма, 535 милиона евро преходно финансиране през 2020 г., 3 милиарда евро допълнително финансиране за периода 2021—2023 г., 1 милиард евро през 2024 г. и допълнителни 1,5 милиарда евро подпомагане до края на 2027 г.

4. Изпълнение на Механизма

Механизмът се изпълнява под формата на хуманитарна помощ и помощ за развитие. В рамките на първия транш за хуманитарна помощ бяха предоставени 1,4 милиарда евро,

а за помощ за развитие — 1,6 милиарда евро. Предвид продължителния характер на кризата в Сирия интервенциите по втория транш са съсредоточени все повече върху дейности за социално-икономическа подкрепа и създаване на възможности за препитание. В рамките на втория транш за хуманитарна помощ бяха предоставени почти 1,06 милиарда евро, а за помощ за развитие — 1,9 милиарда евро¹⁴.

За Механизма като цяло разбивката на хуманитарната помощ и помощта за развитие към декември 2025 г. е, както следва:

За подробна информация вж. онлайн таблицата с проекти¹⁵.

Помощта, предоставяна в рамките на Механизма, се основава на проекти. Отпускането на средства зависи от напредъка в изпълнението на интервенциите по линия на Механизма. Подкрепата по линия на Механизма включва подпомагане както за бежанците, така и за приемните общности.

С хуманитарната помощ в рамките на Механизма се цели подпомагането на най-уязвимите бежанци чрез предоставяне на зачитаща достойнството подкрепа, насочена към удовлетворяване на основните нужди, и закрила¹⁶. Тя служи и за преодоляване на пропуските посредством специализирани агенции и партньори в приоритетните области на здравеопазването и образованието. Предоставянето на хуманитарната помощ на ЕС се направлява от Европейския консенсус относно хуманитарната помощ от 2007 г.¹⁷, в

¹⁴ Оставащата сума от 60 милиона евро е предоставена за административна и оперативна подкрепа, предоставена за разгръщането на Механизма.

¹⁵ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_bg.

¹⁶ По линия на Механизма, главно чрез хуманитарна помощ, бяха предоставени общо 352 милиона евро за закрила. Дейностите включват регистрация и проверка на бежанците, укрепване на институционалния капацитет в управлението на миграцията към Президентството на Турция и целеви интервенции за закрила на уязвимите групи. Закрилата също така е интегрирана в основните нужди, здравеопазването и образованието.

¹⁷ Съвместна декларация на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки.

който се предвижда, че ЕС като организация, предоставяща хуманитарна помощ, се придържа към хуманитарните принципи на хуманност, неутралност, безпристрастност и независимост, посочени в член 214 от Договора за функционирането на ЕС и в Регламента за хуманитарната помощ (№ 1257/96)^{18,19}.

В рамките на хуманитарното направление на Механизма бяха изпълнени общо 65 проекта чрез 21 партньори както по първия, така и по втория транш. В тези проекти е обхванат отговорът по отношение на основните нужди, закрилата, образованието и здравеопазването на най-уязвимите бежанци в Турция. Близко 1,4 милиарда евро бяха предоставени за хуманитарна помощ, като за тях са сключени договори и са изплатени 1,4 милиарда евро, докато по втория транш са сключени договори за почти 1,06 милиарда евро и са изплатени близо 1,05 милиона евро.

С помощта за развитие се подпомагат по-дългосрочните нужди на бежанците в областта на здравеопазването, образованието и социално-икономическото развитие, и по-специално по отношение на достъпа до обществени услуги и възможностите за препитание, както и общинската инфраструктура. Освен това тази помощ е насочена към уязвимите групи, като във финансираните чрез нея интервенции е включен свързан с пола аспект, например закрила на жените и момичетата срещу сексуално и основано на пола насилие и подобряване на достъпа до сексуално и репродуктивно здравеопазване.

В рамките на направлението за развитие на Механизма продължава напредъкът по изпълнението на 26 проекта, за които бяха сключени договори по първия транш. От тези проекти 15 са изпълнени по линия на Регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия за общо 293 милиона евро в допълнение към отпуснатите средства, които се управляват пряко чрез ИПП²⁰.

Плащанията към партньорите по изпълнението възлязоха на 3,4 милиарда евро от общо 3,5 милиарда евро, предоставени за помощ за развитие в рамките на двата транша²¹. През декември 2025 г. бяха предоставени 1,6 милиарда евро за помощ за развитие, като за тях са сключени договори и са изплатени 1,6 милиарда евро в рамките на първия транш, докато по втория транш са сключени договори за 1,9 милиарда евро и са сключени договори и са изплатени повече от 1,8 милиона евро.

Направлението за развитие на Механизма включва 11 интервенции, които се изпълняват в момента.

¹⁸ Регламент (ЕО) № 1257/96 на Съвета от 20 юни 1996 г. относно хуманитарната помощ.

¹⁹ Хуманитарната помощ на Европейската комисия се основава на специфичните за всяка държава годишни планове за изпълнение на хуманитарни дейности. Рамката за сътрудничество между Комисията и нейните партньори в областта на хуманитарната помощ е установена чрез финансовите и административните рамкови споразумения на Комисията с международни организации и рамковите споразумения за партньорство с неправителствени организации.

²⁰ Средствата от ИПП в рамките на Механизма се управляват съгласно правилата за външни действия, съдържащи се в част втора, дял IV от Финансовия регламент и правилата за неговото прилагане.

²¹ Тази цифра включва и плащанията по проекти, изпълнявани от Регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия, които все още не са отразени в бюджета на ЕС.

През 2025 г. изпълнението на Механизма продължи да бъде засегнато от много високата инфлация в Турция и предизвикателствата, свързани с валутния курс.

Интервенции в рамките на Механизма по отделните приоритетни области

Напредъкът, постигнат във всяка от приоритетни области и по двата транша на Механизма, се отчита в мониторинговите доклади за Механизма²². Бе постигнат значителен напредък в следните приоритетни области.

Образование

Общо 2,51 милиарда евро бяха предоставени за подкрепа на образованието по линия на Механизма и за допълнителна подкрепа за бежанците. В рамките на хуманитарното направление на Механизма бяха предоставени повече от 181 милиона евро за образование.

Програмата за обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование IV (ПОУППСО IV) подкрепя записването в училище и присъствието на учебните занятия на деца бежанци чрез предоставяне на месечни плащания на семействата бежанци, при условие че учениците редовно посещават училище. През 2025 г. чрез програмата ПОУППСО IV са получили подкрепа до 540 292 уязвими деца бежанци чрез обвързано с условия предоставяне на парични средства за образование срещу редовно присъствие на учебните занятия в обществените училища. Общият брой на децата, които се ползват от парична помощ за образование, достигна 1 054 173. Общо 49 418 деца бежанци, изложени на риск, са се възползвали от услуги за закрила чрез центровете за социални услуги към турското правителство и обществените центрове към турския Червен полумесец. Бяха отправени общо 61 318 случая бяха насочени в рамките на програмата ПОУППСО IV.

През септември 2025 г. равнището на паричната помощ беше коригирано отново (изразено в турски лири), за да се смекчи отрицателното въздействие на високата инфлация. Въпреки това броят на учениците, възползвали се от програмата, леко е намалял през годината поради завръщанията в Сирия, финансовите затруднения и стриктното прилагане на система за проверка, основаваща се на адреса. По тази система семействата, ползващи временна закрила, които са променили своето местопребиваване без предварително одобрение от страна на органите (областните дирекции за управление на миграцията), са заплашени от преустановяване на статута им, което води до тяхното изключване от програмите за социално подпомагане.

Изпълнението на втората фаза на водещата програма на Механизма (Насърчаване на интеграцията на сирийските деца в турската образователна система [Promoting

²² https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_bg

Integration of Syrian Kids in the Turkish Education System] — PIKTES II) от Министерството на националното образование, с общ бюджет от 400 милиона евро, приключи през януари 2023 г. Тя беше последвана от PIKTES+²³ с общ бюджет от 300 милиона евро, финансиран по линия на допълнителната помощ за бежанците в Турция, която приключва през октомври 2025 г. През януари 2025 г., за да се изплатят заплатите на учителите, PIKTES + беше допълнена с нов договор на стойност 80 милиона евро, PIKTES +, част II. През септември 2025 г. този договор беше преименуван на PIKTES IV и „допълнен“ със 160 милиона евро, с което общата стойност достигна 240 милиона евро. През 2026 г. тази сума ще бъде „допълнена“ с още общо 180 милиона евро, а общата сума на PIKTES IV ще бъде 420 милиона евро.

Общата цел на помощта от ЕС за бежанците в тази приоритетна област продължава да бъде интегрирането на всички деца бежанци в турската система на формалното образование, допълнено от обхващане на децата, които не посещават училище, и създаване на безопасни пътища за учене, както и подобряване на резултатите от ученето. За академичната 2024—2025 година 938 610 деца бежанци са записани във формално образование в цяла Турция. Това все още оставя над 225 000 деца извън училище, което представлява трайна разлика в достъпа (Министерство на националното образование, 2025 г.). Мащабът на записванията също така оказва значителен натиск върху публичната образователна система на Турция, която трябваше да приеме тези учаци се, като направи големи инвестиции в образователна инфраструктура, преподавателски кадри и услуги за подкрепа.

Броят на учащите бежанци и такива от приемни общности, получаващи стипендии с подкрепа по линия на Механизма, за да посещават заведения за техническо и професионално образование и обучение или висши училища, е достигнал 72 331. По-голямата част от тях са бежанци, като се запазва балансът между половете. С помощта на проекти, с които се е подпомогнало висшето образование от началото на Механизма, 7156 студенти са получили стипендии: 4337 от тях са сирийски студенти, 178 студенти са с друго гражданство и 2641 са турски студенти.

В рамките на Механизма продължава подкрепата за развитието на образователната инфраструктура и това спомага за намаляване на пренаселеността в училищата. Отбелязан е значителен напредък в броя на модернизирани и завършените учебни заведения. При модернизиранието основно постижение е инсталирането на 8700 интелигентни дъски в начални и средни училища. Към днешна дата над 17 726 заведения са модернизирани с подкрепа по линия на Механизма.

Освен това в рамките на проектите „Образование за всички по време на криза“ и „Образователна инфраструктура за устойчивост“ бяха построени 214 училища и започнаха да се предоставят образователни услуги. Инсталираните в училища покривни

²³ Насърчаване на приобщаващото образование на децата в турската образователна система (Promoting Inclusive Education for Kids in the Turkish Education System (PIKTES+)).

слънчеви панели генерират електроенергия за 50 училища, а в 41 училища бяха завършени мерки за повишаване на енергийната ефективност.

През 2024 г. бяха подписани договори с цел подпомагане на възстановяването на образователната инфраструктура в Турция, особено след земетресенията от февруари 2023 г. Целта на това финансиране е да се увеличи достъпът до образование както за бежанците, така и за приемните общности.

Закрила

По линия на Механизма, главно чрез проекти в рамките на хуманитарното направление, бяха предоставени общо 392 милиона евро за подкрепа за закрила и за допълнителна подкрепа за бежанците.

В рамките на хуманитарното направление на Механизма беше оказана подкрепа за регистрацията и проверката на бежанците, което им даде възможност да се узакони статутът им в Турция и им помогна да получат достъп до услуги. Чрез него бяха подпомогнати усилията за регистрация в управлението на миграцията към генерална дирекция „Управление на миграцията“ в Турция и беше укрепен неговият институционален и технически капацитет. В допълнение към отделните интервенции за закрила, насочени към запълването на празнотите и отговарянето на конкретните нужди и на лицата, изложени на риск, закрилата беше също така интегрирана в другите стълбове на стратегията за хуманитарна реакция (основни нужди, здравеопазване и образование). Общата цел е да се обърне повече внимание на уязвимостите на бежанците, да се узакони техният статут и те да бъдат свързани в по-широка мрежа от обществени услуги и услуги на ООН/НПО. През отчетния период помощта остава съсредоточена върху най-уязвимите групи (напр. сезонни работници мигранти в селското стопанство, ключови бежански групи²⁴). В допълнение проектите, финансирани чрез регионалния доверителен фонд на ЕС в отговор на кризата в Сирия, включват помощ за общински центрове, приемащи бежанци, и за по-нататъшното насочване на уязвимите бежанци към подходящи услуги.

Здравеопазване

Общо 1,24 милиард евро бяха предоставени за подкрепа на здравеопазването по линия на Механизма и за допълнителна подкрепа за бежанците.

Основният стълб на финансирането по линия на Механизма е проектът SINHAT в подкрепа на здравето на мигрантите в Турция. Проектът е финансиран чрез четири последователни разпределения: 300 милиона евро през 2016 г., 210 милиона евро през

²⁴ Те включват бежанци, живеещи в най-засегнатите от земетресенията през 2023 г. провинции, както и уязвими групи бежанци и мигранти със специфични нужди от закрила (напр. домакинства с един родител, хора с увреждания, лица, преживели насилие, основано на пола, ЛГБТИК), включително около 300 000 деца, които не ходят на училище.

2020 г., 210 милиона евро през 2023 г. и 50 милиона евро през 2024 г. Чрез SINHAT се подпомагат усилията на Министерството на здравеопазването на Турция за осигуряване на безплатен и равнопоставен достъп до здравеопазване на всички бежанци. Общо 182 здравни центъра за мигранти работят в 32 провинции, а 3500 здравни работници, над 76 % от които са от сирийски произход, работят в подкрепа от ЕС заведения. Изпълнението на SINHAT III ще продължи до края на 2026 г. Чрез SINHAT III се гарантира, че здравните услуги за бежанците ще продължат да се предоставят с допълнителна подкрепа от ЕС в размер на 190 милиона евро за 2026 и 2027 г.

Двете болници, финансирани по Механизма — Дьортюл/Хатай и Килис — са напълно функциониращи от 2022 г. и предоставят изключително важни здравни услуги след земетресенията през 2023 г., когато капацитетът на двете болници беше увеличен до 400 легла. В допълнение по Механизма продължават да се изграждат и обновяват здравни центрове за мигранти, доставя се медицинско оборудване и комплекти с принадлежности за майчинство и се обновяват отделения по физиотерапия и рехабилитация, като допълнение към SINHAT. През 2025 г. започна изграждането на 26 здравни центъра и беше доставено медицинско оборудване на стойност 8,1 милиона евро в полза на 59 болници.

Що се отнася до хуманитарната помощ, на уязвимите бежанци с увреждания в Рейханлъ/Хатай и Газиантеп продължава да се предоставя всеобхватна, животоспасяваща помощ. Това включва услуги за пряка физическа рехабилитация, подкрепа за психичното здраве и психосоциална подкрепа, както и предоставяне на протези, ортопедия и други помощни средства.

Общинска инфраструктура

Общо 509 милиона евро бяха предоставени за подкрепа за общинска инфраструктура по линия на Механизма и за допълнителна подкрепа за бежанците.

По Механизма се подпомагат различни общини чрез предоставяне на основни общински услуги, включително водоснабдяване, канализация и управление на твърди отпадъци. По него също така се подпомага инфраструктурата на местно равнище чрез предоставяне на услуги, свързани с развлечения и отдих. Що се отнася до съоръженията за отдих, бяха завършени 23 съоръжения (младежки центрове, футболни игрища и тенис кортове) и се планира през април 2026 г. да бъдат обявени търгове за още осем спортни комплекса. Приключи изграждането на 13 големи водни съоръжения и договори за инфраструктура за твърди отпадъци (управлявани от Световната банка, СБ) в провинциите Адана, Коня, Кахраманмараш, Кайзери и Османие. Други три договора за водно строителство (управлявани от Френската агенция за развитие Agence Française de Développement) са изпълнени в Газиантеп и в Шанлъурфа, докато изпълнението на други проекти в Килис, Шанлъурфа, Газиантеп, Мерсин, Мардин, Адъяман, Малатия и Хатай продължава.

Основни нужди и социално-икономическа подкрепа

Общо 4,38 милиарда евро бяха предоставени за основни нужди и социално-икономическа подкрепа по линия на Механизма и за допълнителна подкрепа за бежанците.

Интервенциите в тази приоритетна област имат за цел да се помогне за посрещането на основните нужди на най-уязвимите бежанци и да се повиши устойчивостта и самостоятелността на бежанците. Това следва да създаде условия за постепенно преминаване от зависимост от социално подпомагане към по-голяма самостоятелност и по-големи възможности за препитание.

В рамките на осигуряваната по линия на Механизма помощ за посрещане на основните нужди повече от 2,6 милиона бежанци получиха пряка подкрепа, която им позволява да живеят достойно. До юли 2023 г. по-голямата част от подкрепата се предоставя чрез Мрежата за социална закрила при извънредни обстоятелства (МСЗИО), която е програма за социално подпомагане, осигуряваща ежемесечна помощ в брой чрез система за дебитни карти на повече от 1,6 милиона бежанци бенефициери.

По линия на втория транш по Механизма приключи изпълнението на преките безвъзмездни средства в размер на 245 милиона евро от Министерството на семейството и социалните услуги. Тези безвъзмездни средства позволиха предоставянето на ежемесечна финансова помощ, съпоставима със социалното подпомагане, предоставяно на уязвими лица съгласно турската система за социална сигурност, т.е. допълнителната МСЗИО (Д-МСЗИО). Проектът се изпълнява успоредно с МСЗИО и осигурява подкрепа за домакинства със самотни родители, възрастни хора и лица с увреждания (включително с тежки увреждания). През 2024 г. беше осигурено продължението на програмите МСЗИО и Д-МСЗИО с 3 милиарда евро допълнителна подкрепа за бежанците, мобилизирана за периода 2021—2023 г.,²⁵ извън рамката на Механизма. Оттогава двете програми са обединени в единния договор. През юли 2023 г. с Министерството на семейството и социалните услуги беше подписана тази нова програма за парична помощ „Мрежа за социална закрила за бежанците в Турция (МСЗ)“ (781 милиона евро). Тази интервенция отбеляза прехода на МСЗИО от хуманитарна помощ към по-дългосрочна помощ за развитие. Настоящата програма (МСЗ), чийто бюджет се увеличи на 906 милиона евро през ноември 2025 г., помага на близо един милион бежанци да посрещнат основните си ежедневни нужди. Наблюдава се значително намаляване на броя на бенефициерите в резултат на доброволните връщания и актуализациите на методиката за определяне на бенефициерите по програмата. Въпреки че броят на

²⁵ Решение за изпълнение на Комисията от 4 ноември 2022 г. относно финансирането на индивидуалната мярка за предоставяне на парична подкрепа на най-уязвимите бежанци в Турция през 2022 г. и 2023 г. (C(2022) 7822) и Решение за изпълнение на Комисията от 7 декември 2022 г. относно финансирането на индивидуалната мярка за продължаване на подкрепата за основни нужди и преход към възможности за поминък на бежанците в Турция през 2022 г. (C(2022) 8887).

случаите на МСЗ е бил приблизително 1,4 милиона през януари 2025 г., до декември 972 000 г. той е намалял до 2025: намаление с повече от 40 %.

Продължава да се осигурява допълнителна социално-икономическа подкрепа на бежанците, за да се улесни техният достъп до пазара на труда. Стратегията на ЕС в тази приоритетна област обхваща както предлагането, така и търсенето на пазара на труда. Основните видове подкрепа включват техническо и професионално образование и обучение; курсове за краткосрочно професионално обучение, включващи обучение в работна среда, обучение за социални умения, консултации и помощни услуги за намиране на работа и професионално ориентиране, както и подкрепа за получаване на разрешение за работа.

Около 85 000 участници са били регистрирани в краткосрочни курсове за обучение за развиване на професионални умения, 78 500 от които (половината от тях жени) са завършили обучението. Освен това над 37 000 нови или подобрени работни места бяха създадени от предприятия, учредени или разширени с подкрепата на ЕС²⁶.

Второто основно направление на програмата е насочено към учредяване на нови предприятия и разширяване чрез материална и нематериална подкрепа на вече съществуващи такива с цел да се подобри създаването на формални работни места. Проектите „Подкрепа за заетост“ и „Подкрепа за преход към пазара на труда“ (İSDEP I и İSDEP II), изпълнявани в сътрудничество с Турската агенция по заетостта (İŞKUR), съвместно с Генерална дирекция „Международна работна сила“ (DG ILF) на Министерството на труда и социалната сигурност, са насочени към повишаване на формалната заетост на бежанците и членовете на приемните общности. İSDEP I приключи успешно през 2024 г. По линия на този проект се предоставят безвъзмездни средства за предприемачи, включително обучение по предприемачество, както и материална и нематериална подкрепа както за бежанците, така и за приемните общности за създаване на работни места се извършва в тясно сътрудничество с турската Организация за развитие на малките и средните предприятия (KOSGEB) и Банката за развитие и инвестиции на Турция (TKYB).

Проектите за повишаване на предприемаческите умения за устойчива социално-икономическа интеграция (ENHANCER) и за социално предприемачество, овластяване и сближаване в бежанските и приемните общности в Турция споделят една и съща цел и се изпълняват в сътрудничество с Министерството на промишлеността и технологиите. Осъществяват се допълнителни проекти в областта на заетостта в селското стопанство, професионалното обучение и чиракуването. През 2024 г. бяха подписани договори за допълнителна социално-икономическа подкрепа. Това включва договори, насочени към подобряване на устойчивия поминък и формалната заетост на бежанците и членовете на приемните общности в районите, засегнати от земетресенията през февруари 2023 г.

²⁶ Данните на WB İSDEP II (IPA/2020/417—830) са изключени поради проблеми с неточността на данните, с които SUMAR се опитва да се справи.

Управление на миграцията

Общо 1,19 милиарда евро бяха предоставени за подкрепа на управлението на миграцията по линия на Механизма и за допълнителна подкрепа за бежанците²⁷.

Завършени бяха два проекта, финансирани по първия транш, на обща стойност 80 милиона евро. По първия проект беше предоставена подкрепа от ЕС за укрепване на капацитета за търсене и спасяване на турската брегова охрана, а целта при втория беше да се подпомогне управлението на миграцията към Президентството на Турция при управлението на връщането от ЕС.

През 2024 г. продължи изпълнението на три проекта на стойност 30 милиона евро по линия на допълнителната подкрепа за бежанците с цел: i) укрепване на капацитета на управлението на миграцията към Президентството на Турция за борба с незаконната миграция; ii) подобряване на междуведомственото сътрудничество между агенциите за управление на границите на летищата; и iii) продължаване на предоставянето на оперативна подкрепа за управление на специалните домове за временно настаняване.

От 2024 г. насам се изпълнява подписаният през декември 2023 г. договор на стойност 220 милиона евро за „Укрепването на източните и югоизточните граници на Турция, включително сухопътните гранични контролно-пропускателни пунктове“ (SAFE). Той има за цел да укрепи допълнително управлението на границите по източните и югоизточните граници на Турция чрез инсталиране на модерно оборудване за комуникация и наблюдение и интелигентно осветление.

Сумата от 398 милиона евро, предоставена по линия на допълнителната подкрепа за бежанците в решението за финансиране от 2024 г. в подкрепа на капацитета на Турция за управление на миграцията и границите, е съсредоточена върху: i) доброволно връщане в държавите на произход; ii) подобряване на процедурите за международна и временна закрила; iii) предотвратяване на контрабандата на мигранти; iv) сигурност на сухоземните и морските граници; v) законна миграция; и vi) допълнително финансиране в размер на 50 милиона евро, предоставено за SAFE. За цялата сума от 398 милиона евро бяха сключени договори през 2025 г.

Това включваше проект на стойност 95 милиона евро за укрепване на националните механизми за доброволно, безопасно, достойно и организирано връщане в Сирия, стартиран през август 2025 г. С изпълнявания от ВКБООН проект: i) се увеличава капацитетът на управлението на миграцията към генерална дирекция „Управление на миграцията“ за обработване на случаи на доброволно връщане в съответствие с

²⁷ Това не включва 150-те милиона евро, предоставени по инструментите на ГД „Миграция и вътрешни работи“.

международните стандарти; ii) се разширява независимото наблюдение на връщанията от страна на ВКБООН; и iii) се предоставя еднократна помощ за транспортиране на сирийци, които са кандидатствали за доброволно връщане (приблизително 190 000 лица за период от три години, до август 2028 г.). Към декември 2025 г. 16 752 завърнали се лица са получили парична помощ за транспортиране по проекта.

Освен това в решение за финансиране, взето през 2025 г., ще бъдат предвидени: i) първо допълнително финансиране (150 милиона евро) на пилотната интервенция за улесняване на безопасното, организирано, доброволно и достойно връщане на сирийските бежанци; и ii) второ допълнително финансиране (161 милиона евро) на SAFE, за да се завърши инсталирането на всички системи за наблюдение по границите на Турция както с Иран, така и с Ирак. Проектът SAFE е планиран да приключи до края на 2028 г. и разполага с общ бюджет от 431 милиона евро с това последно допълнително финансиране.

Аспекти, свързани с равенството между половете, в проектите по линия на Механизма

Чрез третия план за действие на ЕС относно равенството между половете „Заедно по пътя към равен по отношение на половете свят за периода 2021—2025 г.“ продължава да се ръководи изпълнението на действията по Механизма. Утвърждаването, защитата и упражняването на човешките права на жените и момичетата в цялото им многообразие, равенството между половете и овластяването на жените и момичетата продължават да бъдат приоритети и през 2025 г. Съображенията, свързани с равенството между половете, бяха интегрирани във всички проекти по Механизма и бяха наблюдавани непрекъснато чрез дезагрегирани данни (76 показателя).

Чрез Механизма значително се е повишила пригодността за заетост на жените, като над 39 000 са завършили краткосрочно обучение за придобиване на професионални умения, около 68 000 са се възползвали от услуги за консултации по заетост, а над 4000 предприятия на жени предприемачи са получили консултантска или финансова подкрепа. По линия на Механизма са осигурени курсове по турски език за жени бежанки, като около 37 000 пълнолетни жени бежанци са ги завършили. Освен това приблизително 55 000 момичета бежанци са посещавали предучилищно образование, осигурено по проекти, финансирани от Механизма, като 38 000 учащи се от женски пол са получили образователни стипендии. Над две трети от учителите и образователния персонал, ангажирани по Механизма, са жени. Понастоящем от програмата за парични преводи (МСЗ) се възползват 700 000 жени бежанки. Освен това семействата на около 200 000 студентки са получили обвързани с условия парични средства за образователна подкрепа (ССТЕ). Приблизително 700 000 жени бежанки са получили услуги за насочване за закрила отделно от програмите за парични преводи, а приблизително един милион жени бежанки са се възползвали от услуги за закрила чрез проекти, финансирани от Механизма.

5. Мониторинг, оценка и одит

През 2025 г. отчитането на постигнатите от Механизма резултати продължава да се основава на Рамката за резултатите, постигнати чрез Механизма,²⁸ и на „Теорията на промяната“²⁹. Четиринадесетият мониторингов доклад за Механизма беше публикуван през януари 2026 г. и може да бъде намерен на уебсайта на Комисията³⁰.

В края на 2024 г. Комисията подписа нов договор (SUMAR), за да осигури продължаването на мониторинга и системата за управление на данните на Механизма съгласно определеното в първия договор за техническа помощ (SUMAF)³¹. Първоначалният договор SUMAF³² приключи през декември 2024; По него беше докладвано за общо 127 проведени мисии за мониторинг (обхващащи четири ad hoc мисии), докато 20 мисии бяха завършени през 2025 г. по новия договор за SUMAR. Всички конкретни резултати бяха предоставени от SUMAR навреме и с добро качество през първата година от договора. През цялата 2025 г. делегацията на ЕС в Турция и SUMAR проведе общо седем посещения за мониторинг в центровете за задържане в рамките на безвъзмездните средства за оперативни разходи за управлението на миграцията към генерална дирекция „Управление на миграцията“³³.

През април 2024 г. Европейската сметна палата (ЕСП) издаде своя втори доклад за одит на изпълнението на Механизма. Одитният доклад, включващ констатациите и препоръките на ЕСП и отговорите на Комисията, беше публикуван на 24 април 2024 г. и е достъпен онлайн³⁴. Ключова препоръка, направена от ЕСП, е Комисията да подобри начина, по който се измерва въздействието на проектите по линия на Механизма, както и да започне дискусия с държавите членки и турските власти относно начините за гарантиране, че проектите продължават да бъдат устойчиви.

През септември/октомври 2025 г. с подкрепата на службите на SUMAR беше проведено провинциално проучване за оценка на ефективността посредством 38 дискусии във фокусни групи и 25 интервюта с ключови информатори в множество провинции, за да се измерят резултатите от Механизма. Делегацията поиска данните от предишните проекти PIKTES и също така провежда дискусии с Министерството на националното

²⁸ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/23babb53-e316-4361-b373-78f0ce1d663e_en?filename=EU%20support%20to%20Refugees%20in%20TR_Results%20Framework.pdf.

²⁹ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ac3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf.

³⁰ https://enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_bg.

³¹ Техническа помощ за мониторинга на изпълнението на подкрепата на ЕС за бежанците в Турция — IPA/2024/461-735.

³² Техническа помощ в подкрепа на мониторинга на действия, финансирани по линия на Механизма за бежанците в Турция — IPA/2021/429-105 (допълнение VI към Договор IPA/2018/393-877).

³³ Делегацията на ЕС в Турция посети специалния дом за временно настаняване Адана през март 2025 г. и специалния дом за временно настаняване Айдын през септември 2025 г. Нейните констатации бяха споделени с турските органи.

³⁴ https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-06/SR-n-06_BG.pdf.

образование относно начините за подобряване на системата за данни по текущия проект RIKTES. Достъпът на бежанците до основни услуги се осъществява чрез допълване на финансирането по договорите за преки безвъзмездни средства със съответните ресорни министерства.

През 2024 г. Комисията възложи независима окончателна оценка на Механизма, която приключи в края на 2025 г. В оценката бяха оценени ефективността, целесъобразността, съгласуваността и устойчивостта на Механизма, със специален акцент върху втория транш. В доклада³⁵ се предоставят ценни препоръки за планирането и изпълнението на помощта на ЕС за бежанците в Турция и на други места.

В оценката се стига до заключението, че Механизмът е осигурил всеобхватен и добре координиран отговор на ЕС, като е постигнал значителни резултати за бежанците и приемните общности в приоритетни сектори, по-специално в областта на закрилата, основните нужди, образованието и здравеопазването. В него също така се подчертава гъвкавостта на Механизма при адаптирането към продължителна и развиваща се криза. Същевременно в оценката се посочват предизвикателствата пред гарантирането на устойчивостта на резултатите, по-специално в областта на поминъка и дългосрочното социално-икономическо приобщаване, както и необходимостта от допълнително повишаване на устойчивостта на интервенциите и контактите с най-уязвимите групи.

6. Комуникация и видимост

През 2025 г. продължиха дейностите за повишаване на видимостта на действията по Механизма и за популяризиране на работата на ЕС в подпомагането на Турция във връзка с приемането на бежанците. На фона на продължаващата негативната официална реторика и обществените настроения спрямо бежанците през този период дейностите бяха съсредоточени върху помощта на ЕС за бежанците и приемните общности след земетресенията през февруари 2023 г. Могат да бъдат посочени следните примери:

През януари 2025 г. бяха организирани посещения на комисаря на ЕС за равенството, готовността и управлението на кризи Хаджа Лабиб на проекти, свързани с Механизма за бежанците в Турция (FRiT), в Анкара, както и в засегнатия от земетресението регион.

През април 2025 г. в сътрудничество с посолството на Полша в Анкара по време на полското председателство беше организирано посещение на журналисти във Варшава с участието на видни турски журналисти. Проявата включваше дискусии относно миграцията и посещение в централата на Frontex.

През май 2025 г. в Газиантеп бяха организирани редица дейности за отбелязване на Деня на Европа, включително прием в музея „Зеугма“ и създаване на стенопис от турски творец, с което да се подчертае тясното сътрудничество между ЕС и Турция. Тази проява

³⁵ https://enlargement.ec.europa.eu/final-evaluation-facility-refugees-turkey_en.

беше последвана от още една поредица от прояви в Брюксел: примерите за успех, снимките и видеоматериалите, изготвени от делегацията, бяха представени на публична изложба пред сградата на Европейския парламент. Изложбата продължи до 20 юни — Световния ден на бежанците. Между 18 и 20 юни беше организирано посещение за връзки с пресата, както и прием, на който присъстваха ръководителят на делегацията и турски представители.

По повод на откриването, проведено в музея „Еримтан“ на 11 юли, беше публикувана и луксозна книга с нестандартен формат и твърди корици с примери за успех.

7. Заключение и следващи стъпки

Механизмът продължи да се изпълнява през 2025 г. За пълния оперативен бюджет на Механизма бяха сключени договори до края на 2020 г. и до края на 2025 г. бяха отпуснати общо 5,9 милиарда евро. До 2029 г. ще продължат да се изпълняват общо 11 проекта. Продължава да се изпълнява допълнителната помощ за бежанците, предоставена за периода 2025—2027 г., която има за цел да осигури устойчивост на много от постиженията на Механизма.

Следващите стъпки включват:

- *по-нататъшно ефективно изпълнение на всички проекти в полза на бежанците и приемните общности в съответствие с принципите на добро финансово управление;*
- *по-нататъшно разгръщане на комуникационни дейности, свързани с бежанците;*
- *програмиране на допълнителна подкрепа в размер на 195 милиона евро за бежанците и приемните общности в рамките на бюджета за 2027 г., за да се гарантира, че постиженията на Механизма остават устойчиви;*
- *по-нататъшно наблюдение на нуждите на бежанците в Турция.*